

lékos borszesz semmit se oldjon föl a dextrinből. Elégetve ne hagyjon maradékot hátra.

† 140. Digitalis.

Gyüszünke.

Piros gyüszünke, két éves növény. Közép-Európa nyugati részein, nemkülönben Dél-Németország és Csehország hegységein, főleg a Schwarzwaldon és a Harz hegységen vadon tenyészik, kertekben nálunk is gyakran tenyésztetik. Alakosak.

A **levelek** a vadon tenyésző virágzó növényről szedessenek, hosszas-tojásdadok vagy petéded-lándzsaalakúak, hullámos szélűek, az alsók szárnyas nyélczéűek, a középsők rövid nyélczések, a felsők ülők; felső felületük halaványzöld, molyhos, alsó felületük szőrös, a kiálló hálózatos reczét képező erektől érdes. Igen keserű ízűek, szagtalanok.

Árnyékban száríttassanak, fénytől óvott helyeken tartassanak s évenként újjíttassanak meg.

A tenyésztett növény kevésbé keserű, kissé szőrös, vagy éppen sima levelei ne használtassanak.

Egyes adagja legföljebb 0·20 gramm.

Napi adagja legföljebb 1·00 gramm.

141. Elaeosacchara.

Olajczukrok.

Végy: Czukorport	<i>két grammot</i>	2
Illó olajat	<i>egy cseppet</i>	1
Dörzsölés által elegyítsd.		

Hydrooxydi natrii et kalii ferricyanati solutione coctum, solutio decolor non evadat. Spiritus 90% o dextrino nihil solvat. Combustum, residuum non relinquat.

† 140. Digitalis.

Digitalis purpurea Linn., herba biennis, in montibus Europae mediae occidentalis, et Germaniae australis atque Bohemiae, praecipue in Marcinis Silvis et Hercyniis saltibus sponte crescens, apud nos in hortis saepe culta.

Folia e plantis sponte crescentibus florescentibus colligenda, oblonge ovata vel ovato-lanceolata, crenata, inferiora petiolis alatis, media brevibus instructa, superiora sessilia, super viridia, pallida, tomentosa, subtus pilosa, reticulatim rugosa, per nervos reticulares aspera, odoris nullius, saporis valde amari.

Siccantur in umbra. In vasis a luce remotis, neve ultra annum sed caute servantur.

Folia plantae cultae saporis parum amari, paululum pilosa vel plane glabra ne adhibeantur.

Dosis maxima singula 0.20.

Dosis maxima pro die 1.00.

141. Elaeosacchara.

Rp. Sacchari pulverati	<i>grammata duo</i>	2
Misce terendo cum		
Olei aetherei	<i>gutta una</i>	1

142. Electuarium lenitivum.

Hashajtó nyelet.

Végy: Szilvapépet	<i>százhusz grammot</i>	120
Bodzalésürüt	<i>negyven grammot</i>	40

Vizfürdőben egyenletes tömegű péppé alakítva,
adj hozzá mielőbb tökéletesen összekeverve

Szennalevélport

Borkőport

mindegyikből	<i>húsz grammot</i>	20
--------------	---------------------	-----------

Azután adj hozzá

Tisztított mézet a mennyi elég,

mintegy	<i>százhusz grammot</i>	120
---------	-------------------------	------------

Készítsd a vizfürdőn szabály szerint gyöngé hönél
nyeletté.

Száraz és hideg helyen tartsd.

143. Emplastrum adhaesivum.

Ragtapasz.

Végy: Egyszerű diachylontapaszt	<i>négy száz grammot</i>	400
---------------------------------	--------------------------	------------

Tisztított hegedügyantát *száz grammot* **100**

Gyöngé hönél megolvasztva, folytonos kavarással
mellett addig hevítsd, míg a nedvesség teljesen elenyé-
szett, azután adj hozzá

Velencei terpentint *huszonöt grammot* **25**

Kavard és sodord ki.

Sárgás színű legyen.

142. Electuarium lenitivum.

Electuarium e senna.

Rp. **Pulpaе prunorum**

grammata centum viginti 120

Roob sambuci *grammata quadraginta* 40

In balneo aquae in pulvem aequabilem redactis
adde:

Pulveris foliorum sennae

„ **kalii hydro-tartarici**

aa grammata viginti 20

prius intime mixta.

Mellis depurati

q. s. circa
grammata centum viginti 120

f. l. a. electuarium.

Serva loco frigido et sicco.

143. Emplastrum adhaesivum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**

grammata quadringenta 400

Colophonii depurati *grammata centum* 100

Leni calore liquefacta, calefiant sub agitatione
continua ad consumptionem humidi dein adde:

Terebinthinae venetae

grammata viginti et quinque 25

Agita et malaxa.

Sit coloris flavescentis.

144. Emplastrum adhaesivum extensum
americanum elasticum.

Felkent amerikai nyulékony ragtapasz.

Gyárilag készül „Kautschuk sparadrap“ név
alatt.

145. Emplastrum adhaesivum linteo extensum.

Fölkent ragtapasz. Vászorra kent ragtapasz.

Végy: Ragtapaszt *ötven grammot* 50

Gyöngé hönél felolvasztva adj hozzá

Velencei terpentint

Himboj olajat

mindegyikből *két grammot* 2

s kend föl műszabály szerint úgynevezett »Schirding«
vászorra, mely ne nagyon sűrű legyen. Viaszos papír
helyett úgynevezett »Mousselin-nel« takard be s közön-
séges hőmérsékű helyen tartsd.

146. Emplastrum anglicanum.

Angol tapasz.

Végy: Apróra metélt vizahólyagot

nyolczvan grammot 80

Áztasd huszonnégy óráig

Lepárolt vízben ezernégyszáz grammban 1400

144. Emplastrum adhaesivum extensum
sic dictum **americanum elasticum.**

Paratur in officinis sub nomine „Kautschuk
sparadrap.“

145. Emplastrum adhaesivum linteo extensum.
Sparadrap.

Rp. **Emplastri adhaesivi**
grammata quinquaginta 50

leni calore liquatis admisce:

Terebinthinae venetae

Olei ricini *aa grammata duo* 2

et extende l. a. super linteum »Shirding« nominatum,
sed minus densum.

Obtege loco chartae ceratae, sic dicto »Mousse-
lin« et serva loco temperaturae consuetae.

146. Emplastrum anglicanum.

Emplastrum glutinosum.

Rp. **Ichthiocollae minutim conscissae**
grammata octaginta 80

macera in:

Aquae destillatae

grammatibus mille et quadringentis 1400

Azután öntsd le a vizet, helyettesítsd azt újból ugyanannyi lepárolt víz mennyiséggel. Gyöngé hönél oldd fel s adj hozzá

Tömény szeszt *nyolczvan grammot* 80

Glycerint *nyolcz grammot* 8

A megszűrt oldatot mindannyiszor gyöngén hevitve, széles ecset segélyével kend fel selyemszövet

nyolczvan négyzet ccentiméterére 80

A tökéletesen megszáradt szövetet tedd félre.

147. Emplastrum cantharidum.

Körisbogártapasz. Közönséges hólyaghúzó-tapasz.

Végy: **Sárga viaszt** *százhusz grammot* 120

Közönséges terpentint

Disznózsírt

mindegyikből *harmincz grammot* 30

Megolvasztás és átszűrés után adj hozzá

Körisbogárport *kilenczven grammot* 90

A vízfürdön eszközölt egy órai kavarást után sodord ki.

148. Emplastrum cantharidum perpetuum.

Folyton hólyaghúzó tapasz. Fűtejgyanta tapasz.

Végy: **Terpentint** *tizenhét grammot* 17

Sárga viaszt *három grammot* 3

per horas 24; dein defunde aquam et restitue illam
nova et eadem

Aquae destillatae *quantitate.*

Leni calore solutis adde:

Spiritus concentrati *grammata octaginta* 80

Glycerini *grammata octo* 8

Solutione hac colata et quotiescunque leniter
calefacta, obducentur ope penicilli lati

Telae bombycinae *centimetra quadrata octaginta* 80

Perfecte siccatum serva.

147. Emplastrum cantharidum.

Emplastrum vesicatorium consuetum.

Rp. **Cerae flavae** *grammata centum et viginti* 120

Terebinthinae communis 30

Axungiae porci *aa grammata triginta* 30

Colliquefactis et colatis admisce:

Pulveris cantharidum *grammata nonaginta* 90

et in balneo aquae per horam agita. Malaxandum.

. 148. Emplastrum cantharidum perpetuum.

Emplastrum euphorbii. Emplastrum vesica-
torium perpetuum.

Rp. **Terebinthinae** *grammata septemdecim* 17

Cerae flavae *grammata tria* 3

Megolvasztás és átszűrés után adj hozzá		
Mastik-gyantaport	<i>hász grammot</i>	20
Gyöngé hónél megolvasztva adj hozzá kavarással		
Körisbogárport	<i>tíz grammot</i>	10
Kutyatejgyantaport	<i>öt grammot</i>	5
Öntsd ki kölemezre és tartsd el.		

149. Emplastrum cerussae.

Ólomfehértapasz. Fehér tapasz.

Végy: Egyszerű diachylontapaszt		
	<i>kétszázhusz grammot</i>	220
Disznózsirt	<i>huszonkét grammot</i>	22
Megolvasztván, kavarással elegyíts hozzá		
Szénsavas ólomport	<i>kétszázhusz grammot</i>	220
Sodord ki.		

150. Emplastrum diachylon compositum.

Összetett diachylontapasz. Összetett ólomtapasz.

Végy: Egyszerű diachylontapaszt		
	<i>ezer grammot</i>	1000
Megolvasztván adj hozzá		
Ammoniak mézgagyantaport	<i>százhuszonöt grammot</i>	125

Liquatis et colatis adde:

Pulveris mastichis	<i>grammata viginti</i>	20
Leni calore liquefactis admisce agitando:		
Pulveris cantharidum	<i>grammata decem</i>	10
.. euphorbii	<i>grammata quinque</i>	5
Effunde super laminam lapideam et conserva.		

149. Emplastrum cerussae.

Emplastrum album.

Rp. Emplastri diachylon simplicis		
	<i>grammata ducenta et viginti</i>	220
Axungiae porci	<i>grammata vigintiduo</i>	22
Colliquefactis agitando admisce:		
Pulveris plumbi carbonici		
	<i>grammata ducenta et viginti</i>	220
Malaxandum.		

150. Emplastrum diachylon compositum.

Emplastrum lithargyri compositum. Emplastrum diachylon gummi-resinosum.

Rp. Emplastri diachylon simplicis		
	<i>grammata mille</i>	1000
Liquefacto admisce:		
Pulveris ammoniaci		
	<i>grammata centum et viginti quinque</i>	125

melyet előbb feloldottál

Közönséges megolvasztott és megszírt terpentinben

negyven grammban 40

Végül adj hozzá előleges megolvasztás és átszűrés után

Sárga viaszt *százhatvan grammot* 160

Fenyőgyantát *nyolczvan grammot* 80

Sodord ki.

151. Emplastrum diachylon simplex.

Egyszerű diachylontapasz. Egyszerű ólomtapasz.

Végy: **Disznózsirt** *ezer grammot* 1000

Ólomélegport *ötszáz grammot* 500

Főzd viznek gyakori hozzásepegtetése és folytonos kavarással mellett kellő tapasz-összeállásra.

Sodord ki.

152. Emplastrum hydrargyri.

Higanytapasz.

Végy: **Higanyt** *száznegy grammot* 104

Dörzsöld el részletekben

Közönséges terpentinnel

ötvenhat grammal 56

oly módon, hogy újabb mennyiséget csak akkor keverj hozzá, ha a korábban hozzákevert higany többé fel nem ismerhető,

soluti in:

Terebinthinae communis, liquatae et colatae *grammatibus quadragintis* 40

dein adde:

Cerae flavae *grammata centum et sexaginta* 160

Resinae pini *grammata octuaginta* 80

prius colliquefacta et colata.

Malaxandum.

151. Emplastrum diachylon simplex.

Emplastrum plumbi simplex. Emplastrum lithargyri simplex.

Rp. **Axungiae porci** *grammata mille* 1000

Pulveris plumbi oxydati *grammata quingenta* 500

Coque, saepius aquam instillando, sub agitatione continua ad justam emplastri consistentiam.

Malaxandum.

152. Emplastrum hydrargyri.

Emplastrum mercuriale.

Rp. **Hydrargyri** *grammata centum et quatuor* 104

Contere cum:

Terebinthinae communis *grammatibus quinquagintis sex* 56

partiatim ea ratione, ut novam particulam non nisi tunc addas, si prior omnino evanuerit.

Csakis a higanygolyócskák teljes eltűnése után,
legbelsőbben elegyítsd hozzá a gyenge hönél olvasztott

Egyszerű ólomtapaszt

négyszáz grammot **400**

és sodord ki.

153. Emplastrum minii adustum.

**Égetett ólomtapasz. Nürnbergi vagy barna
tapasz.**

Végy: **Disznózsirt** *kétszáznegyven grammot* **240**

Ólomfelélegport *százhusz grammot* **120**

Főzd folytonos kavarással mellett, míg feketésbarna
szint nem nyert, ekkor adj hozzá

Sárga viaszt *husz grammot* **20**

Megolvasztván és kevésbé lehűtvén, adj hozzá

Kámforport *tíz grammot* **10**

Öntsd ki papírtokba.

154. Emplastrum saponatum.

Szappanos tapasz.

Végy: **Egyszerű ólomtapaszt**

négyszázötven grammot **450**

Fehér viaszt *hetvenöt grammot* **75**

Gyöngé hönél megolvasztva, adj hozzá

Veneziai szappanport

harmincznyolcz grammot **38**

Dummodo post hydrargyri perfectam disparitionem, admisce intime:

Emplastri diachylon simplicis

grammata quadringenta 400

leni igne liquata, dein malaxa.

104/570/5.0
570/00

153. Emplastrum minii adustum.

Emplastrum noricum. Emplastrum fuscum.

Rp. **Axungiae porci**

grammata ducenta et quadraginta 240

Pulveris minii *grammata centum et viginti* 120

coque sub agitatione continua, donec colorem nigrofusum acceperit; tunc adde:

Cerae flavae *grammata viginti* 20

Colliquefactis et paulum refrigeratis admisce

Pulveris camphorae *grammata decem* 10

effunde in capsulas chartaceas.

154. Emplastrum saponatum.

Emplastrum saponato-camphoratum.

Rp. **Emplastri diachylon simplicis**

grammata quadringenta et quinquaginta 450

Cerae albae *grammata septuaginta et quinque* 75

Leni igne liquatis adde:

Pulveris saponis veneti

grammata triginta et octo 38

Késedelem nélkül kavarva és félig kihűtve elegyíts hozzá

Kámforport	<i>nyolcz grammot</i>	8
Sesam olajjal	<i>tizenöt grammal</i>	15

előbb teljesen összedörzsölve.
Sodord ki.

155. Emulsio amygdalina.

Mandola fejet. Közönséges fejet.

Végy: **Hámozott édes mandolát**

	<i>kétsz grammot</i>	20
Czukrot	<i>tíz grammot</i>	10
Lepárolt vizet		

a mennyi szükséges, hogy a műszabály szerint készített fejet szüredéke legyen

kétszáz gramm **200**

Hasonló arány szerint és módon készítendők a többi olajtartalmú magvak fejei.

156. Emulsio oleosa.

Olaj fejet. Mandola-olaj fejet. Olajos keverék.

Végy: **Friss édes-mandolaolajat**

	<i>nyolcz grammot</i>	8
Arab mézgaport	<i>négy grammot</i>	4
Egyszerű szörpöt	<i>nyolcz grammot</i>	8
Lepárolt vizet	<i>száznyolczvan grammot</i>	180

Készítsd műszabály szerint fejetté.

inomisae agitatis et semirefrigeratis admisce.

Camphorae *grammata octo* 8

cum

Olei sesami *grammatibus quindecim* 15

intime contrita.

Malaxandum.

155. Emulsio amygdalina.

Emulsio communis.

Rp. **Amygdalarum dulcium decorticatarum**

grammata viginti 20

Sacchari *grammata decem* 10

Aquae destillatae

tantum ut fiat l. a. emulsio colaturae

grammatum ducentorum 200

Ea proportione emulsiones reliquorum seminum,
oleo pingui scatentium.

156. Emulsio oleosa.

Emulsio olei amygdalarum. Mixtura oleosa.

Rp. **Olei amygdalarum dulcium recentis**

grammata octo 8

Pulveris gummi arabici *grammata quatuor* 4

Syrupi simplicis *grammata octo* 8

Aquae destillatae

grammata centum et octoginta 180

f. l. a. emulsio.

157. Eucalyptus.

Eucalyptus globulus Labillardière, Ausztrália keleti és Van Diemen földjének déli vidékein honos fa, Europa és Észak-Amerika melegebb tájain pedig tenyésztetik. Myrtusfélék.

A **levelek** kétfélék. A fiatalabb fák és a galyak levelei átellenesek, ülők, petédedek, szélesek, félig szív-alakúak, tompák, egészek, széleiken kevésé visszahajlottak, alant keskenyen előálló, 10—15 centimeter hosszúk, alapjukon 4—8 centimeter szélesek. A fiatalabbak hártyaszerűek, zöldes-kékesek, később bőrszerűek.

Az idősebb fák és ágak levelei váltakozók, nyél-czések, sarló-, gerely- vagy petéted-gerelyalakúak, alapjukon ferdék, bőrszerűek, merevek, zöldessárgák, 12—20 centimeter hosszúak és az alap felé 2—5 centimeter szélesek, számos mirigygyel, melyek friss állapotban gyantával vannak tele, s kivált dörzsölés-kor balsamos illatot árasztanak; izük fűszeres, égető kesernyés.

† 158. Euphorbium.

Kutyatej.

Gyantatermő kutyatej. Éjszaknyugoti Áfrikában honos növény. Kutyatejfélék.

Levegőn megszáradt tejnedv, sokalakú, kiválólag borsónagyságú, egészen mogyorónyi darabokban jó

157. Eucalyptus.

Eucalyptus globulus Labillardière, arbor in parte orientali Australiae nec non in parte meridionale terrae Van Diemen indigena, nunc in regionibus calidioribus Europae et Americae septentrionalis culta. Myrtaceae Jussieu.

Folia sunt dimorpha. Illa ramorum et arborum juniorum sunt opposita, sessilia, ovalia, lata, subcordata, obtusa, integra, in margine subtus anguste prominenti parum revoluta, decem usque quindecim centimetra lata. Juniora sunt membranacea, coloris viridis glaucescentis, seniora deveniunt coriacea.

Illae arborum et ramorum seniorum sunt alternantia, petiolata, falciformia, lanceolata seu ovato lanceolata, in basi obliqua et alternata, coloris viridis flavescens, coriacea, rigida, duodecim usque viginti centimetra longa, et versus basim duo usque quinque centimetra lata, glandulis valde numerosis, repletis oleoresina in statu recenti odorem balsamicum, praecipue sub trituratione exhalanti; saporem habent aromaticum, amaricantem, urentem.

† 158. Euphorbium. ✓

Euphorbia officinarum Linn., planta in Africa boreali-occidentali indigena. Euphorbiaceae.

Succus lacteus aëre induratus, occurrit in frustulis pisi usque ad nucis avellanae magnitudinis, multiformibus, saepe perforatis, sordide subflavis, opacis,

elő, gyakran átfurvak, szennyes halaványsárgák, homályosak, hidegben törékenyek, nagyon csipősek; pora szerfelett heves tüsszentést és bőrlobot okoz, miért óvatosan készíttessék.

Vízben és borszeszben csak részben oldható. A gyakran közbe kevert ágacsskáktól megszabadítva óvatosan tartassék.

159. Extracta.

Kivonatok.

A kivonatok készítésénél általában a következő szabályok tartandók szem előtt:

1. A kivonandó anyagok, minőségük és szövetük szerint, apróra metélendők vagy zuzandók, hogy az alkalmazott kivonószer az általa oldható anyagokat tökéletesen kivonhassa.

2. A kivonó szer az előírott mennyiségnél nagyobb mennyiségben ne alkalmaztassék; tanácsos azonban a maradványnak ismételt kivonása. A kisajtolt oldatok összesítendők.

3. Az áztatások Celsius szerinti 10 és 20 hőfok, a pállítások 30 és 40° között eszközöltessenek.

Óvakodni kell attól, nehogy az áztatás oly sokáig húzódjék, hogy az oldatok erjedésbe vagy penészedésbe menjenek át.

4. Az egyes műtéteknél nyert vizes oldatok folytonos kavarással mellett azonnal bepárlandók vízfürdőn, teriméjük egy harmadrészére. Ezután hideg helyre teen-

frigore fragilibus, valde acribus, pulvere sternutamentum vehementissimum et inflammationem cutis excitante, hinc pulvis caute parandus.

Euphorbium in aqua et spiritu vini nonnisi e parte solvitur. A ramulorum partibus saepe admixtis liberatum caute servetur.

159. Extracta.

In parandis extractis generatim sequentia observanda veniunt:

1. Extractorum materiae, pro earum habitu et textura minutim seu conscindendae, seu contundendae erunt, ut menstruo adhibito solubilia perfecte exhauriri queant.

2. Quantitas menstrui ne plus quam praescripta adhibeatur; consultum tamen est, residuum iteratis vicibus exhaurire. Soluta exprimendo colligenda erunt.

3. Macerationes calore 10 ad 20, digestiones vero calore 30 ad 40 graduum Celsii perficiantur.

Cavendum insuper, ne maceratio in dies protrahatur, quo soluta in fermentationem abeunt, vel mucidine corrumpuntur.

4. Fluida aquosa singulis operationibus obtenta, sine mora in balneo aquae, sub assidua agitatione, ad tertiam voluminis partem evaporentur. Seponenda dein loco frigido, ut insolubilia subsideant; quibus sive decantatione, sive colatione aut filtratione remotis, evaporatio sub continua agitatione ultra continuenda veniet.

dők, hogy az oldatlan részek leülepedjenek, melyektől vagy letöltés vagy szűrés vagy szürlés által megszabadítva, a bepárlás folytonos kavarással mellett tovább folytatandó.

A szeszes folyadékok pedig elébb tisztítandók meg leülepítés és szürlés által, és így egyhuzamban párolandók be.

5. A vonatok állományukra nézve:

folyékonyak, sűrűfolyók, a tisztított méz sűrűségével bírók;

sűrűk, oly pépsűrűk, hogy kihülés után az edényből ki nem önthetők és a lapoczról nem folynak le;

félsűrűk, a folyékonyak és sűrűk közti közepet képezők:

szárazok, melyek porrá dörzsölhetők.

6. A vonatok akként száríttatnak ki, hogy a már sűrű összeállásra bepárolt vonat porcellán esésében Cels. sz. 40 fokot túl nem haladó hőmérséknek tétetnek ki.

7. Hogy pedig némely szárított és száraz vonatok jól eltarthatók és por alakban könnyen kiszolgáltathatók legyenek, azok, melyeknél különösen meg van említve, sűrűre bepárlandók és fél annyi tiszta dextrinporral elegyítve kiszáritandók. A tökéletesen kiszáritott tömeg súlya a legpontosabban meghatározandó. A szárítási veszteség az alkalmazott sűrű vonat súlyából levonva, a nyert száraz vonat súlyát nyújtandja. E száraz tömeget végre annyi tiszta dextrinporral dörzsöljük el, hogy a dextrinnek elébb és most alkalmazott mennyisége egyenlő legyen a nyert száraz vonat súlyával.

Spirituosa autem fluida primum sedimentatione et filtratione depurentur, sicque continuatim agitando evaporentur.

5. Extracta sunt:

liquida, tenuia, mellagines; consistentiae mellis depurati;

spissa; eius pultaeformis consistentiae, ut refrigerata effundi nequeant et a spatula non defluant;

subspissa; medium inter liquidis et spissis tenent;

sicca; quae in pulverem conteri possunt.

6. Ad siccum redigantur extracta eo modo, quod ad consistentiam spissam jam evaporata, in patina porcellanea temperaturae 40 Celsii gradus non excedenti subjiciuntur.

7. Ut vero extracta nonnulla siccata optime asservari et in pulveris forma prompte expediri queant, ea, ubi speciatim indicatur, ad spissitudinem redacta, cum medietate pulveris dextrini puri intime misceantur, et dein exsiccantur. Massa perfecte siccata ponderetur exactissime. Deperditum exsiccationis subtractum a pondere summi extracti spissi, exhibet pondus obtenti extracti sicci. Massa haec sicca conturetur denique cum ea quantitate pulveris dextrini puri, ut pondus, prius et nunc adhibiti dextrini aequat ponderi obtenti extracti sicci.

Például:

Végy: **Sűrű beléndek-vonatot** *kétszázötven grmot* **250**

Tiszta dextrinport *százhuszonöt grammot* **125**

($250 + 125 = 375$)

Ha tehát a szárított tömeg volna

háromszáztizenöt gramm **315**

ez esetben a szárítási veszteség ($375 - 315$)

hatvan grammot **60**

tenne ki.

Ez a vett sűrű vonat súlyából kivonva ($250 - 60$),
a nyert száraz vonat súlyát eredményezné, azaz

százkilenczven grammot **190**

Ennélfogva a száraz tömeghez még adnunk kellene

Tiszta dextrinport *hatvanöt grammot* **65**

hogy az összesen alkalmazott dextrin súlya ($125 + 65$)
egyenlő legyen a nyert száraz vonat súlyával (190).

Az ily módon szárított vonatokból, úgy poralakban, mint oldatokban, **kétszer oly nagy mennyiség** szolgáltatassék ki, mint a minót az orvos rendelt, mely mennyiség a száraz vonat kívánt súlyának a legheylesebben felelend meg.

† **160. Extractum aconiti.**

Sisakvirág-kivonat.

Végy: **Szárított és porrá tört sisakvirággumót**

kétszázötven grammot **250**

Hígított szeszt *ezeröttszáz grammot* **1500**

Pállítsd három napig, ezután sajtold ki és a maradványra ujjal önts

Sic v. g.

Rp. **Extracti hyoseyami spissi**
grammata ducenta et quinquaginta 250

Pulveris dextrini puri
grammata centum et viginti quinque 125

(250 plus 125 = 375)

Si dein massa exsiccata esset
grammatum trecentorum et quindecim 315

tunc indicaret exsiccationis deperditum (375
minus 315) *grammatum sexagintorum* 60

Hoc subtractum a pondere summi extracti spissi
(250 minus 60) exhiberet pondus extracti sicci
grammatum centum nonagintorum 190

Ideoque massa sicca adhuc cum

Pulveris dextrini puri
grammatibus sexagintis quinque 65

conterenda veniret, ut pondus totius adhibiti dextrini
(125 plus 65) aequat ponderi extracti sicci (190).

Extractorum hoc modo siccatorum, tam in pulvere,
quam in solutione **quantitas duplo major** dispen-
setur, quam quae a medico praescripta fuerit, quae sic
ponderi exigiti extracti sicci, quam rectius correspondet.

† 160. **Extractum aconiti.**

Rp. **Tuberum aconiti pulveratorum**
grammata ducenta et quinquaginta 250

Spiritus diluti *grammata mille et quingenta* 1500

digere per triduum, tum exprime et residuo novitus
affunde;

Hígított szeszt *ötszáz grammot* **500**

Ismételt 24 órai pállítás után sajtold ki.

Az elegyített és megszürt folyadékot párold be.

A sűrű kivonat **dextrinnel** száritandó be.

Egyes adagja legföljebb 0·03 gramm.

Napi adagja legföljebb 0·12 gramm.

† **161. Extractum aloës.**

Aloë-kivonat.

Végy: **Porrá tört aloët** *ötszáz grammot* **500**

Lepárolt vizet *kétezer grammot* **2000**

Áztasd néhány napig gyakori felkavarás mellett.

Az oldat letöltése után a maradványt ismételten áztasd

Lepárolt vízben *kétezer grammban* **2000**

A gyantás maradékot végre mosd ki

Lepárolt vízzel *ezer grammal* **1000**

Az elegyített oldatokhoz leülepités után addig adj apródonként lepárolt vizet, míg ez által az oldat többé már nem zavarodik meg.

Az ily módon nyert zöldes-barna folyadékot szűr- lézd, párold be és a sűrű kivonatot **száritsd ki.**

† **162. Extractum belladonnae.**

Nadragulya-kivonat.

Ep úgy készítettessék a

Nadragulyagyökérből *ötszáz grammból* **500**

mint a »sisakvirág-kivonat.«

Egyes adagja legföljebb 0·05 gramm.

Napi adagja legföljebb 0·20 gramm.

Spiritus diluti *grammata quingenta* 500

Post iteratam per 24 horas digestionem exprime
et fluida commixta atque depurata evapora.

Extractum spissum **cum dextrino** exsicceetur.

Dosis maxima singula 0·03.

Dosis maxima pro die 0·12.

† 161. Extractum aloës.

Rp. **Aloës pulveratae** *grammata quingenta* 500

Aquae destillatae *grammata duo millia* 2000

Macera per aliquot dies saepius agitando.

Solutione deffusa macera residuum iteratim cum.

Aquae destillatae *grammatibus duo millibus* 2000

Residuum resinoseum deince elue cum

Aquae destillatae *grammatibus millibus* 1000

Solutionibus commixtis adde post sedimentationem partiatim tandiu aquam destillatam donec solutio ea amplius non turbatur.

Eo modo obtentum fluidum viridescenti bruneum filtra, evapora et extractum spissum **exsicca**.

† 162. Extractum belladonnae.

Paretur e **radicis belladonnae**

grammatibus quingentis 500

nt > Extractum aconiti. <

Dosis maxima singula 0·05.

Dosis maxima pro die 0·20.

163. Extractum calumbae.

Kolombó-kivonat.

Ép úgy készíttessék a

Kolombó-gyökérből

kétszázötven grammból **250**

mint a »sisakvirág-kivonat«, azonban **dextrin** alkalmazása **nélkül**.

† **164. Extractum cannabis indicae.**

Indiai kender-kivonat.

Ép úgy készíttessék a virágzó, részben már gyümölcsöző **Indiai kenderfűből**

háromszáz grammból **300**

mint a »sisakvirág-kivonat«.

Azonban ennél tömény szesz alkalmazandó, és **két rész dextrinnel** szárítandó ki.

Egyes adagja legföljebb 0.10 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.30 gramm.

165. Extractum centaurii.

Ezerjófű-kivonat.

Végy: **Virágos ezerjófűvet** *ötszáz grammot* **500**

Lepárolt meleg vizet

háromezer grammot **3000**

163. Extractum calumbae.

Paretur e **radicis calumbae**
grammatibus ducentis et quinquaginta **250**
ut »Extractum aconiti« sed **sine dextrino.**

† **164. Extractum cannabis indicae.**

Paretur e **summitatum cannabis indicae**
grammatibus trecentis **300**
ut »Extractum aconiti« sed cum: Spiritu concentrato
et **dupla dextrini** quantitate.
Dosis maxima singula 0·10.
Dosis maxima pro die 0·30.

165. Extractum centaurii.

Rp. **Herbae centaurii floridae**
grammata quingenta **500**
Aquae destillatae calidae
grammata tria millia **3000**

Stent, saepius agitando per bihorium, dein expri-
mentur. Residuum eidem operationi subjicietur cum

Álljon gyakori felkavarás mellett két óráig, a midőn kisajtolandó. A maradvány ugyanezen műveletnek újból alávetendő, mely ezélből önts rá

Lepárolt meleg vizet *ezer grammot* **1000**

A megtisztult folyadékot **sűrű** kivonatállományra párold be.

166. Extractum chinae.

Chinahéj-kivonat.

Végy: **Összezúzott vörös chinakérget**

ötszáz grammot **500**

Lepárolt forró vizet *hatezer grammot* **6000**

Pállítsd 24 óráig s ekkor főzd egy óráig. Szűrdele s a maradványt ismét főzd kétszer

Lepárolt vízben *hatezer grammban* **6000**

Az egyesített folyadékokat forrald fel és gyapjűszöveten átszűrve, párold be **szárazra**.

† 167. Extractum colocynthidum.

Sártök-kivonat.

Ep úgy készítették a magvaitól megszabadított

Sártök gyümölesből *kétszázötven grammból* **250**

mint a »sisakvirág-kivonat.«

Egges adagja legföljebb 0.10 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.40 gramm.

Aquae destillatae calidae

grammatibus mille **1000**

Fluida depurata evaporentur ad extracti **spissi** consistentiam.

166. Extractum chinae.

Rp. **Corticis chinae succirubrae contusi**

grammata quingenta **500**

Aquae destillatae fervidae

grammata sex millia **6000**

Digere per viginti quatuor horas, tum coque per horam. Cola et residuum coque iterum bis, terve cum

Aquae destillatae

grammatibus sex millibus **6000**

Fluida commixta ebulliant et illico per pannum colata evaporentur ad **siccum**.

† **167. Extractum colocynthidum.**

Paretur e **fructuum colocynthidis** a seminibus liberatorum

grammatibus ducentis et quinquagintis **250**

ut > Extractum aconiti. <

Dosis maxima singula ʒi.

Dosis maxima pro die ʒi.

168. Extractum cubearum aethereo-
spirituosum.

Aether-szeszes kubéba-kivonat.

Végy: **Összezúzott kubéba-gyümölcsöt**
kétszáz grammot **200**
Tisztított aethert *hatszáz grammot* **600**

Áztasd tágasabb üvegben gyakori összerázás mellett hat napig; azután leöntve a folyadékot, a kiszajtott maradékra önts:

Tömény szeszt *hatszáz grammot* **600**
Pállítsd hat napig, szüred át és sajtold ki.

Az így nyert összeöntött és szürlézett folyadékot párold be vízfürdön oly állományra, mely a **folyékony és félsűrű között** van.

Tartsd jól záró üvegben és a használat előtt keverd össze.

169. Extractum filicis maris aethereum.

Aetheres páfrán-kivonat.

Végy: **Hámzott, tisztított, hevenyen szárított és durván porított páfrányöktörzsből**
háromszáz grammot **300**

Tisztított aethert
kilencszáz grammot **900**

Áztasd tágasabb üvegben gyakori összerázás mellett hat napig; azután leöntve a folyadékot, áztasd a maradékot ismét

**168. Extractum cubebarum aethereo-
spirituosum.**

Rp. **Fructuum cubebarum contusorum**
grammata ducenta **200**

Aetheris depurati .
grammata sexcenta **600**

macera in vitro ampliori, saepius conquassando, per
dies sex; dein defunde liquorem et residuo expresso
affunde:

Spiritus concentrati
grammata sexcenta **600**

Digere per dies sex, cola et exprime.

Fluida, sic obtenta, commisce et filtrata evapora
in balneo aquae ad consistentiam quae **medium** tenet
inter extractum liquidum et subspissum.

Serva in vitro rite clauso, et ante dispensationem
commisce.

169. Extractum filicis maris aethereum.

Rp. **Rhizomatis filicis maris deglupti, purgati,
recenter siccati et grosse pulverati**

grammata tercenta **300**

Aetheris depurati *grammata noningenta* **900**

Macera in vitro ampliori, saepius conquassando,
per dies sex. Dein defunde liquorem et macera resi-
duum iteratim eum

Tisztított aether

hatszáz grammjával **600**

Hat napi állás után leöntvén a folyadékot, a maradékot sietve sajtold ki.

Az összeöntött folyadékot leülepités után — előbb tömény szeszszel teljesen megnedvesített szürlén — szürlézd.

Az így nyert szüredéket párold be gyengén melegített vízfürdön — óvatosan — oly állományra, mely a **folyékony és félsűrű között van.**

Tartsd jól záró üvegben és a használat előtt keverd össze.

Zöldes-barna, aethertől ment, vízben oldhatatlan legyen.

170. Extractum gentianae.

Tarnics-kivonat.

Eg úgy készíttessék a

Tarnicsgyökérből *négyszáz grammból* **400**
mint az »ezerjófű-kivonat.«

† 171. Extractum hyoscyami foliorum.

Beléndeklevél-kivonat.

Végy: **Friss beléndeklevelet**

hatezer grammot **6000**

kőmosárban összezúzva sajtold ki. A nyert levelet üstben hevítsd gyöngye forrásig. A folyadékot a meg-

Aetheris depurati

grammatibus sexcentis 600

Post dies sex defunde liquorem et residuum exprime citissime.

Fluida commixta post sedimentationem filtra per filtrum prius spiritu concentrato intime madefactum.

Filtratum eo modo obtentum evapora in balneo aquae solummodo leniter calido et quidem cautissime ad consistentiam quae **medium** tenet **inter** extractum **liquidum et subspissum**.

Serva in vitro rite clauso, et ante dispensationem commisce.

Sit viride-fuscum, aethere omnino liberum, in aqua insolubile.

170. Extractum gentianae.

Paretur e **radicis gentianae**

grammatibus quadringentis 400

ut >Extractum Centaurii.<

† **171. Extractum hyoscyami foliorum.**

Rp. **Foliorum hyoscyami recentium**

grammata sexmillia 6000

In mortario lapideo contusa exprime. Succus obtentus in lebete ad lenem ebullitionem incalescat.

aludt fehérnyepelyhektől szűrés által megtisztítva s a vízfürdön méz-sűrűségűre bepárolván, hagyd palaczkban

Hígított szesz

egyenlő mennyiségével elegyítve, gyakori felrázás mellett huszonnégy óráig állani.

A szüredéket sűrítsd be s a kivonatot **dextrin-**nel szárítsd ki.

Egyes adagja legföljebb 0.15 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.80 gramm.

172. Extractum liquiritiae.

Édesgyökér-kivonat.

Végy: **Összezúzott hámozatlan édesgyökeret**
ezer grammot 1000

Lepárolt hideg vizet *hatezer grammot 6000*

Áztasd 12 óráig, azután sajtold ki s a maradványra önts

Lepárolt hideg vizet

kétezer grammot 2000

Ujlagos 12 órai áztatás után sajtold ki. Az elegyített és megtisztult folyadékot **híg** kivonat-állományra párold be.

173. Extractum malatis ferri.

Almasavas vas-kivonat.

Végy: **Összezúzott savanyúérett almát**
háromezer grammot 3000

Fluidum a faecibus albuminosis, coagulatis colando purgatum et in balneo aquae ad mellis consistentiam evaporatum, stet in lagena cum:

Spiritus diluti *parte aequali*

commixtum saepius agitando per 24 horas; filtratum inspissetur, et extractum hoc modo obtentum exsicce-
tur **cum dextrino.**

Dosis maxima singula: ʒiʒ.

Dosis maxima pro die: ʒss.

172. Extractum liquiritiae.

Rp. **Radicis liquiritiae non decorticatae con-**
tusae *grammata mille* **1000**

Aquae destillatae frigidae
grammata sexmillia **6000**

Macera per horas 12, dein exprime et residuo
affunde:

Aquae destillatae frigidae
grammata duo millia **2000**

Post iteratam per horas 24 macerationem exprime
Fluida commixta et depurata evaporentur ad
extracti **liquidi** consistentiam.

173. Extractum malatis ferri.

Extractum ferri pomati.

Rp. **Pomorum acidulorum maturorum**
contusorum *grammata tria millia* **3000**

Keverj hozzá

Tiszta vasreszeléket

Lepárolt vizet mindegyikből

hatszáz grammot **600**

Gyakori felkavarás és az elpárolgó viznek apránkénti pótlása mellett pállítsd, míg az elegy zöldes-fekete tömeggé változott át, mely kisajtolandó. A maradékot meleg lepárolt vízzel megáztatva, ismét sajtold ki.

Az összeöntött folyadékokat leülepités által megtisztítva szürlézd és vizfürdőben, vasedényben **félsűrű** állományra párold be.

† 174. **Extractum nucis vomicae.**

Ebvésmag-kivonat.

Ép úgy készítettessék az

Ebvésmagvakból *háromszáz grammból* **300**
mint a »sisakvirág-kivonat«.

Egyes adagja legföljebb 0.04 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.20 gramm.

† 175. **Extractum opii.**

Mákony-kivonat.

Végy: **Durván metélt mákonyt**

száz grammot **100**

Lepárolt hideg vizet

nyolczszáz grammot **800**

Áztasd gyakran felrázva negyvennyolcz óráig, ekkor töltsd le a folyadékot és a kisajtott maradványra önts

Misce cum

**Ferri puri limati et
Aquae destillatae tepidae**

aa grammatabis sexcentis **600**

digere saepius agitando et aquam evaporatam sensim restituens, donec in massam viridescenti-nigram transiverint, quae dein exprimenda.

Residuum aqua destillata tepida madefactum iteratim exprime.

Fluida commixta, subsidendo depurata filtra et in balneo aquae in vase ferreo ad **subspissi** extracti consistentiam evapora.

† **174. Extractum nucis vomicae.**

Paretur e **seminum nucis vomicae**

grammatibus tercentis **300**

ut > Extractum aconiti. <

Dosis maxima singula 0·04.

Dosis maxima pro die 0·20.

† **175. Extractum opii.**

Rp. **Opium grosse concisum**

grammata centum **100**

Aquae destillatae frigidae

grammata octingenta **800**

Macera saepius conquassando per quadraginta octo horas, dein defunde fluidum et residuo expresso adde;

Lepárolt hideg vizet

négyszáz grammot **400**

Ismételt huszonnégy órás áztatás és ezt követő kisajtolás után az elegyített folyadékokat a leülepités után szürlézd és sűrűvé párold be.

E kivonatot old fel azután *tiszteres* mennyiségű lepárolt hideg vízben és huszonnégy óra múlva a szürlézett oldatot párold **szárazra**, de **dextrin nélkül**,

Egyes adagja legföljebb 0.05 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.30 gramm.

176. Extractum punicae granati.

Gránátfakéreg-kivonat.

Végy: **Összezúzott gránátfakérget**

száz grammot **100**

Lepárolt vizet *ezeröttszáz grammot* **1500**

huszonnégy órás áztatás után főzd

ötszáz grammnyi **500**

szüredékig és a maradékot sajtold ki.

A nyert folyadékokat leülepités nélkül szürd át azonnal gyapjuszöveten és haladék nélkül párold be vízfürdőn **félsűrű** kivonat állományra, melyet, ha szükséges, langyos-meleg lepárolt vízzel higíts.

177. Extractum ratanhae depuratum.

Tisztított ratán-kivonat.

Végy: **Árúbeli ratán-kivonatot**

kétszáz grammot **200**

Aquae destillatae frigidae

grammata quadringenta 400

Post iteratam per viginti quatuor horas macerationem et subsequentem expressionem, fluida commixta post sedimentationem filtra et ad spissitudinem evapora.

Extractum hoc solve dein in aquae destillatae frigidae *decupla* quantitate, et solutionem post viginti quatuor horas filtratam evapora ad **siccitatem**, sed **sine dextrino**.

Dosis maxima singula 0·05.

Dosis maxima pro die 0·30.

176. Extractum punicae granati.

Rp. **Corticis punicae granati contusi**

grammata centum 100

Aquae destillatae

grammata mille et quingenta 1500

Macera per horas 24, dein coque ad colaturam

grammatum quingentorum 500

et exprime residuum.

Fluida commixta illico, sine omni sedimentatione cola per pannum et in omnisse evapora in balneo aquae ad consistentiam extracti **subspissi**, quod, si necesse, dilue aqua destillata tepida.

177. Extractum ratanhae depuratum.

Rp. **Extracti ratanhae venalis**

grammata ducenta 200

oldd fel **Lepárolt meleg vízben**

kétezer grammban 2000

A leülepités után letöltött és átszűrt folyadékot párold be. A nyert sűrű kivonatot pedig **szárítsd ki.**

Sötét vörösbarna színű, fénylő és törékeny, s meleg vízben átlátszóan oldható legyen.

178. Extractum rhei.

Rheum-kivonat. Rhabarbara-kivonat.

Ép úgy készíttessék a

Rheum gyökérből *kétszázötven grammból 250*

mint az »édesgyökér-kivonat«, de a kivonatot vízfürdőben száríttassék ki.

† 179. Extractum scillae.

Tengerihagyma-kivonat.

Ép úgy készíttessék a szárított

Tengeri hagymából *kétszáz grammból 200*

mint a »sisakvirág-kivonat«, de két rész dextrinnel.

Egyes adagja legföljebb 0.20 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.80 gramm.

† 180. Extractum secalis cornuti siccum pro pulvere.

Száraz anyarozs-kivonat.

Végy: **Sűrű anyarozs-kivonatot**

Tiszta dextrinport

mindegyikből husz grammot 20

solve in **Aquae destillatae calidae**

grammatibus duo millibus 2000

Fluidum, post sedimentationem, decantatum et colatum evaporetur. Extractum spissum dein **exsiccetur**.

Sit coloris atre rubro-fusci, splendens, fragile, in aqua calida limpide solubile.

178. Extractum rhei.

Paretur e **radicis rhei conscissae**

grammatibus ducentis et quinquaginta 250

ut >Extractum liquiritiae<, sed inspissatum in balneo aquae **exsiccetur**.

† 179. Extractum scillae.

Paretur e **squammarum scillae siccatarum**

grammatibus ducentis 200

ut >Extractum aconiti< sed cum **dupla dextrini** quantitate.

Dosis maxima singula ʒ20.

Dosis maxima pro die ʒ80.

† 180. Extractum secalis cornuti siccum pro pulvere.

Rp. **Extracti secalis cornuti spissi**

Pulveris dextrini puri

āā grammata viginti 20

ezeket keverve és vízfürdőben teljesen kiszárítva
dörzsöld össze *annyi*

Dextrinnel

hogy az egésznek súlya *ismét negyven gramm* 40
legyen.

A rendelt mennyiségnek mindig **kétszerese** adas-
sék, mely a sűrű kivonatnak előirt mennyiségét ponto-
san tartalmazza.

Egyes adagja legföljebb 0.25 gramm.

Napi adagja legföljebb 1.00 gramm.

† 181. **Extractum secalis cornuti spissum
pro solutione.**

Sűrű anyarozs-kivonat.

Végy: **Összezúzott anyarozsot**

háromszáz grammot 300

Lepárolt vizet *ezerkétszáz grammot* 1200

Gyakori felkavarás mellett áztasd 12 óráig, azután
sajtold ki s a maradvánnyal lepárolt viznek *újbbli*
hozzáadása által ismételd e műtetet.

Az egyesített és a leülepités után letöltött folya-
dékokat párold be vízfürdön méz-sűrűre, a maradványt
helyezd palaezkba és önts rá

Hígított szeszt

háromszoros mennyiséget.

Hagyd állani gyakori összerázás mellett huszon-
négy óráig. A képződött üledékről letöltött folyadékot
szűrlezd és vízfürdön **sűrű** vonat-összeállásra párold be.

Mixta et in balneo aquae **perfecte exsiccata**,
contere cum **dextrini** tanta quantitate ut pondus
totius sit *iterum grammatum quadragintorum* **40**

Dispensetur semper **duplum** ponderis praes-
cripti, quod pondus praescripti extracti spissi stricte
continet.

Dosis maxima singula 0·25.

Dosis maxima pro die 1·00.

† 181. **Extractum secalis cornuti spissum pro
solutione.**

Ergotina.

Rp. **Secalis cornuti contusi**

grammata trecenta **300**

Aquae destillatae

grammata mille et ducenta **1200**

Macera saepius agitando per horas 12. dein
exprime et cum residuo, affusa

Aquae destillatae *nova quantitate*
eandem operationem repete.

Liquores commixtos, post sedimentationem decan-
tatos, et in balneo aquae ad mellis consistentiam inspissa-
tos inmitte in lagenam et adde:

Spiritus diluti *tripulam quantitatem.*

Stent, saepius conquassando, per horas 24. Sedi-
mento deposito liquor filtretur et in balneo aquae ad
extracti **spissi** consistentiam evaporetur.

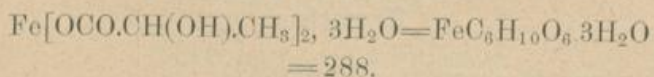
182. Extractum taraxaci.

Pitypang-kivonat.

Ép úgy készítették egyenlő mennyiségű szárított
Pitypanggyökér- és levélből
mindegyikből *háromszáz grammból* 300
mint az »ezerjófű-kivonat.«
A vonat **folyékony** állományú legyen.

183. Ferrum lacticum.

Tejsavas vas. Ferrolactát.

Zölde-fehér, apró, tüalaku kristályokból álló kérges, vagy kristályos por. Egy súlyrésze finom porrá dörzsölt állapotban 40 súlyrész hideg és 12 súlyrész forró vízben oldható; borszeszben alig oldódik.

Hidegen készült vizes oldata ferricyankáliumtól sötétkéké válik.

Egy gramm belőle salétromsavval megnedvesítve és beszárítva, a hevítésnél igen közelítőleg 0.27 gramm rozsdaszínű ferrioxidot hagy hátra.

E maradék vízzel összerázás, ennek átszűrése és bepárologatása után nem illó részeket ne hagyjon hátra.

A ferrolactátnak hidegen készített vizes oldata ecetsavas ólomtól, sósavval megsavanyított oldata